

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. VI. Nonnullis dubitationibus propositis, Semipelagianus error ampliùs
explicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

dium aliquando apertè contra Augustinum cum Semipelagianis sensisse, necessariò fatendum est, cum de Seüero loquitur, gratiorem in illo errorem Pelagianum notare, quam in Malsiliensibus fuerit. Veruntamen etiam illa narratio de Seüero mihi est valde incerta, quia in Martyrologio Romano die 29. Ianuarij Sulpitius Seüerus discipulus Sancti Martini, & Episcopus Bituricensis inter Sanctos numeratur, & virtutibus, ac eruditione conspicuus dicitur, nullatq; lapsus illius sit mentio. At verò in die 26. eiusdem mensis dicitur, eius vitam, & mortem pretiosam gloriosis miraculis commendari. Vnde Gubertus Abbas in Compendio Apologiæ pro Seüero dicit, Nūquam, nisi in solo Gennadio legi, fuisse Seüerum à Pelagianis seductum: qui nescio, vtrum hoc ipse alicubi legerit, an ex sola fama, que facta, infeliciaque docet, didicerit. De his ergo duobus Seüero, & Gennadio nihil certò statuere possumus, nisi quod in Catholica doctrina decesserint: quales autè aliquando fuerint, ad doctrinam postea tradendam non refert.

CAPVT VI.

Nonnullus propositis dubijs Semipelagianus error amplius explicatur.

1. **P**recipuus error, ac caeterorum originis.

Primus, ac præcipuus error Malsiliensium, ac caeterorum fundamentum fuit, Gratiam Dei secundum meritum a hominibus dari, vt ex Augustino libr. de Prædest. Sancto. Prospero, & Hilario in epistolis ad ipsum sumitur, & optimè declarauit idem Prosper in epist. ad Ruffinum initio. Vnde operæ pretium est, exponere, in quibus actibus liberi arbitrij illud meritum ponerent. Quale, & quam necessarium existimarent esse illud meritum ad gratiam obtinendam; quid comprehenderent sub illa gratia, quæ propter tale meritum datur, ac subinde an syncerè, & propriè nomine gratiæ vterentur; vel etiam palliatè Pelagianorum more, quæ omnia sequentibus dubijs explicatius disceremus.

In quibus actibus, seu in quo usu liberi arbitrij hoc meritum Semipelagiani collocauerunt. Dub. I.

2. **S**ententia in proposito dub.

Aliqui existimant, posuisse hoc meritum in sola voluntate credendi, quam à solo libero arbitrio esse credebant, vel etiam in fide quadam imperfecta, & naturali, quæ statim ex illa voluntate efficaci oriretur. Ita significat Augustinus lib. de Prædest. Sancto; vbi hac ratione totam disputationem contra Semipelagianos ad hoc reducit, vt fidem, & initium fidei non ex solo libero arbitrio, sed ex gratia Dei esse ostendat, ac proinde, si quod est in fide meritum, non esse merè humanum, sed esse ex gratia. Neq; etiam ipsam fidem, voluntatemve credendi esse posse ex merito humano; tum quia alias non esset gratia, tum etiam quia ipsa fides est omnis meriti initium & consequenter fidei initium est initium totius gratiæ, & sanctificationis, vt idem Augustinus dixit epist. 107. in fine.

3. **S**ententia tenenda.

Sed quamuis verum sit, Semipelagianos posuisse hoc meritum in voluntate credendi, & fide naturali, non tamen in sola illa. Quia Augustinus non ponit exclusiuam, licet disputationem ad illud caput, tanquam ad principale, reuocet, quia illo seculo, facile cætera ruunt: & alij Patres alios actus numerant, qui etiam in his, quæ ex Calsiano, & Fausto retulimus, euidentissimè continentur. Sic enim aiunt, desiderantibus, petentibus, pulsantibus, & querentibus gratiam dari. Et ideo Concilium Arausic. canon. 3. specialiter loquitur de inuocatione humana, & can. 4. de voluntate salutis, quæ gratiam præcedat. & can. 6. Si quis sine gratia Dei, credentibus, volentibus, desiderantibus, vigilantibus, stu-

dentibus, querentibus, pulsantibus, &c. quæ omnia recesserit, quia in his omnibus illud meritum gratiæ ponentur, interdum sub nomine laboris humani omnia comprehenduntur, vt constat ex libr. 12. de Institut. renuntiant. cap. 14. & Prosper in dicta epist. ad Ruffinum ex sententia Semipelagianorum ait, Deum expectare homines, quo vnusquisque secundum voluntatis suæ motum, si quaeserit, inueniat, si petierit, recipiat, si pulsauerit, introeat. Et infra. Vt qui voluerint credant, & qui crediderint, iustificationem merito fidei, & bonæ voluntatis accipiant.

Sed quæri vterius potest, an isti posuerint hoc meritum in his operibus, tantum, quæ ante iustificationem vsque ad fidem præcedunt, vel etiam in omnibus bonis actibus, aut operibus, vel laboribus postquam curantque gratiam, vel iustificationem factis, etiam sola facultate liberi arbitrij absque cooperatione gratiæ efficiantur? Respondetur quibium non esse, quin de omni bono usu naturali liberi arbitrij, siue antecedit, siue comitetur, siue sequatur fidem, non tantum imperfectam, sed etiam perfectam in suo genere, locuti fuerint. Nam de antecedentibus, & comitantibus res est clara, de subsequentibus autem patet in primis exemplis à Calsiano adductis. Nam in hoc ordine ponit penitentiam Dauid, qui iam fidem habebat, & satis perfectam, & robustam, idemque censet de voluntate adificandi templum, quam Dauid habuit, non solum post fidem, sed etiam post iustitiam. Idemque constat ex exemplo de victoria Iob, & similibus. Deinde probatur, quia Calsianus in illis locis non solum tractat de gratia, quæ datur post fidem ad primâ iustificationem consequendam, sed etiam de adiutorio gratiæ necessariò ad perfectionem spiritualem in castitate, & in omni genere virtutis, & pace, ac munditia cordis obtinenda, & hoc etiam adiutorium dicit dari hominibus ex merito laboris humani; manifestum autem est huic labori exhiberi à viris, non tantum iam perfectè credentibus, sed etiam iustis, & ad perfectionem tendentibus. Præterea idem apertè tradit Faustus libr. 1. cap. 7. & alijs, cuius verba iam retulimus. Ratione denique suaderi potest, quia si voluntati hominis nondum illuminati per fidem, vel nondum confirmati per perfectam fidem, tantam vim, & facultatem tribuebant, quomodo non maiori ratione eandem, vel ampliore admitterent in voluntate, & opere hominis iam quidem credentis, vel iusti, proprijs tantum liberi arbitrij viribus operantis.

Dices, licet fortasse hoc dixerint Malsilienses, in eo non errasse, neque illud pertinere ad reliquias Pelagianorum, Nunc enim opinio aliquorum Theologorum est, bona opera moralia, quæ à iustis fieri possunt, ex solis viribus liberi arbitrij meritoria esse gratiæ, seu augmenti eius, quæ opinio non erronea, sed probabilis reputatur. Respondeo, quidquid sit de censura illius opinionis, de qua inferius suo loco dicemus, in duobus præcipue errasse Malsilienses. Primò quia multa præclara opera dicebant fieri posse per solas vires liberi arbitrij, quæ reuera etiam à credentibus, vel à iustis sine speciali Dei fauore, & gratia fieri non possunt, vt sunt penitentia de peccato, quæ veniam statim obtineat, victoria grauissimæ, & perseverantia, imò etiam multiplicis tentationis, vigilijs, ieiunijs, & orationibus, perseverantia insistere, & similia. Secundò quia his operibus ex libero arbitrio factis, non ratione fidei, vel gratiæ in persona existentis, sed solum ratione boni usus naturalis libertatis meritum donorum gratiæ tribuebant. Ita vt intuitu solius huiusmodi usus Deus vteriore gratiam concedat. Vtrumque enim apertè sumitur ex sententijs Calsiani, & Fausti allegatis, & vtrumque ad reliquias Pelagij pertinet, vt postea ostendemus. Præterquam quod etiam est saluum dicere, opera merè humana ex solis viribus liberi arbitrij facta in homine fidei, vel iusto

4. **P**recipuus error in ipso dubio principali.

Responsio.

5. **O**bjectio.

Dilatatio. Duplex error Malsiliensium.

in isto esse meritoria gratiæ, vt in fine huius operis tractabitur.

6. Tandem verò in hoc puncto interrogari potest, an Malsilienses posuerint etiam hoc meritum in operibus, vel affectibus supernaturalibus, non quatenus sunt ex gratia, sed quatenus sunt ex conatu liberi arbitrii. Aliqui enim Theologi etiam hunc numerant inter errores Semipelagianorum, Referunt enim, eos dixisse, in ipsomet consensu libero, quem nostra voluntas præbet gratiæ vocanti, licet ad illum gratia etiam comitanter concurrat: tamen nostrum conatum, & influxum liberum esse natura priorem, & illum expectare Deum, vt per gratiam suam adiuuet voluntatem nostram ad consentiendum, & ita etiam quoad hoc posuisse initium salutis ex nobis, quia initium illius consensus est à nobis, & ratione illius, vt præcise est à libero arbitrio, Deum hominem dicebant adiuuare. Et hoc modo intelligendum putant canonem 4. Concilij Arausicani, vbi damnatur dicentes, Deum expectare voluntatem nostram, vt à peccato expurgemur. Et eodem modo intelligunt, Semipelagianos subiecisse gratiam libertati, & fecisse illam pedissequam liberi arbitrii in concursu, quem ad eundem supernaturalem actum habent, Ac denique sic etiam interpretabuntur, quod Prosper in epist. ad August. eosdem dixisse refert. *Libertatem tunc iuuandam Dei auxilio, si, quod Deus mandat, elegerit.* Et quod subiungit, *obediuntiam esse priorem, quam gratiam.* & quod ait Hilarius, *Neque alicui operi curationis eorum adnumerandum putant, exterrita, & simplici voluntate egrotum velle sanari.*

7. Veruntamen hæc tam subtilis distinctio, & speculatione non habet fundamentum, vel in dictis Casiani, aut Faustii, vel in his omnibus, quæ ex Concilio Arausicano, aut ex Sanctis Augustino, Prospero, aut Hilario de hoc errore colligi possunt, sed potius contrarium. Quia Concilium Araus. can. 3. 6. & 7. & sequentibus per initium salutis, aut fidei non explicat solum concursum, vel conatum voluntatis cum operante, & cooperante gratia, sed aliquem actum, vel affectum humanum sine his gratis factum, qualis est inuocatio humana, desiderium aliquod salutis, electio, labor, & similia: & è contrario in can. 5. per initium fidei intelligit *credulitatis affectum*, qui ex inspiratione diuina concipitur. Neque comparat in eodem actu conatum voluntatis ad concursum Dei, sed vnum actum ad alium, vel alios distinctos, & damnat dicentes, actum naturalibus viribus factum, esse rationem obtinendi gratiam, aut fidem. Neque damnat dicentes talem actum fieri sine concursu Dei, aut prius elici à voluntate, quam fiat à Deo, quia nimirum, neutrum legimus dixisse Malsilienses, sed damnat eos, qui cum dicerent, tales actus fieri solis viribus liberi arbitrii (quod non excludit generalem concursum Dei) dicebant esse causam, & principium salutis, & fidei, seu gratiæ, quæ esset res distincta à tali actu, & effectus illius meriti.

8. Et ideo etiam Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 5. volens tradere doctrinam contrariam Semipelagianorum errori, docet initium salutis sumi à vocatione antecedente omnia merita, & re ipsa distincta à concursu libero voluntatis. Ponebant ergo Malsilienses hoc principium, vel meritum in aliquo actu, qui à nobis fiat cum solo Dei concursu, nec comparabant illa duo inter se, nec de hoc fuit inquam controuersia inter illos, & Patres. Quod etiam aperte ostendunt verba Augustini lib. de Prædest. Sanctorum cap. 2. quibus explicat punctum controuersiæ, in quo Galliondum à Pelagianis discidebant. Et ex verbis Prosperi, & Hilarij, qui semper referunt huiusmodi actus, *velle credere, credere, inuocare, velle sanari*, & similia, quæ significant actus ipsos, quos dicebant fieri à libero arbitrio sine adiutorio gratiæ, & in illis ponebant tale meritum; & gratiam retributam talibus actibus ponebant in alio nobiliori effectu, vel dono ab ipsis actibus distincto, ad quod recipiendum dice-

bant, præparari voluntatem prioribus actibus naturaliter elicitis. Et hoc ipsum euidenter declarant Casianus, & Faustus in suis sententijs, & quidquid aliud eis attribuitur, voluntariè excogitatum est.

Vnde etiam constat, neque Malsilienses ita distinxisse in ipso voluntario consensu conatum liberi arbitrii à cooperatione Dei, vt illum dicerent esse priorem, & rationem alterius, & ideo illum vocauerint initium latius ex parte nostra. Nam præterquam quod nihil tale in eorum scriptis reperitur, nec de illis relatum inuenitur, illud ipsum etiam ipsi naturali lumini rationis repugnat, vt infra suis locis ostendemus, ideoque sine magno fundamento, & euidentiæ verborum illis attribuendum non esset. Quocirca à Patribus non arguuntur dixisse, initium salutis vel fidei esse ex nobis, quia dicerent, influxum liberi arbitrii in consensum esse priorem cooperatione Dei, sed quia dicebant, illum actum fieri à nobis, id est, sine præuia interna gratia, & inspiratione, ac illuminatione diuina præparante voluntatem. Et è contrario Concilium Tridentinum per initium salutis non explicuit cooperationem Dei ad illum consensum, sed vocationem per tactum Dei, & præuiam illuminationem, & inspirationem. Et ob eandem causam Augustinus sæpe docet, Deum inchoare nostram salutem operando in nobis sine nobis, quod facit per veram & internam vocationem omnino gratuitam, & omne meritum nostrum antecedentem: quam non admittebant Malsilienses, & ideo errabant. Ergo in illo præuio merito, quod ponebant, multò minùs ponebant propriam cooperantem gratiam, sed solum generalem influxum naturæ. Ac proinde non ponebant tale meritum in actu libero in re ipsa factò ex gratia, sic, vel sic considerato, sed in solis quibusdam bonis actibus mere naturalibus. Et hoc modo subiciebant gratiam bono vsui libertatis puro (vt sic dicam) id est, omnem influxum gratiæ in re ipsa excludentem, seu mero conatu humano, id est, non eleuato per vllam gratiam ad superiorem ordinem, qualis est conatus, quem voluntas adhibet in actibus, quos sine cooperante gratia non facit.

Denique hinc intelligitur, quo sensu dixerint, 10. Deum expectare voluntates nostras, & quo etiam sensu id à Concilio Arausicano damnatur. Intelligebant enim Deum expectare voluntatem hominis, vt se præparet suis viribus, vt ad fidem, vel penitentiam vocetur per gratiam, vel (quod grauius) vt ipsam salutem gratiæ, & perfectionem recipiat. Et hoc est, quod damnatur in dicto can. 4. Concil. Araus. Cum enim intenderet reliquias Pelagianorum extinguere, vt infra videbimus, in sensu illis contrario loqui debuit. Et hoc etiam manifestat Concilium in omnibus canonibus sequentibus. In quibus eisdem verbis, quibus Semipelagiani suum declarabant errorem, illum damnat, & contrariam veritatem docet. Quocirca sicut Semipelagiani hinc constituentes hominem cum nudo libero arbitrio, & inde Deum largitorem totius diuinæ gratiæ à prima vsque ad vltimam, dicebant expectare Deum, vt homo inchoet bonum opus liberi arbitrii prius, quam ipse incipiat opus gratiæ: Ita Concilium in eodem sensu damnat dicentes, Deum expectare hominis voluntatem, vt à peccato purgari velit, docetque Deum incipere in fundendo spiritum gratiæ, & per illum voluntatem salutis in homine efficiendo: quod pertinet ad primam vocationem præuenientem consensum, non ad cooperationem ipsius consensus.

Quod etiam patet ex testimonijs Scripturæ, quibus suam doctrinam confirmat. Vnum est illud; *Præparatur voluntas à Domino.* Quod de præparatione, quæ manar: illi solus Deus facit, intelligit Augustinus q. 2. ad Simplicium. *homo re-* Nam hominibus etiam est præparare cor, vt dicitur Prouer. *spondet.*

16. Vnde nobis dicitur; *Præparate corda vestra Domino.* 1. Reg. 7. hæc autem præparatio secunda sit ab homi-

O ne cum

ne cum Deo, & gratiæ eius cooperante illa vero prior, quæ antecedit, fit à solo Deo per gratiam excitantem, seu vocationem, vt ibidem ait Augustinus, & libr. de Prædest. Sanctor. cap. 6. & 16. & contr. duas epist. Pelagianor. cap. 8. & 9. & lib. 2. de Peccator. merit. & remis. capit. 18. De hac ergo præparatione per solam Dei præuenientem gratiam loquitur illud Concilium, cum docet, Deum non expectare hominem. Aliud testimonium est illud ad Philippens. 2. *Deus est, qui operatur in vobis & velle, &c.* quod etiam facit Deus per congruam vocationem, vt eisdem locis Augustinus exponit: præsertim dicta q. 2. ad Simpli. itemque libr. de Bon. per c. 13. & lib. de Grat. & liber. arbit. cap. 16. & 17. Hominem ergo nondum vocatum non expectat DEVS, vt illum vocet (vt infra, contra hunc errorem Semipelagianorum ostendimus: nunc enim solum illum explicamus) hominem autem iam supernaturaliter excitatum, & vocatum expectat Deus, vt liberè consentiat, & ad vltiorem gratiam se disponat, vt infra cum de gratia efficaci tractauerimus, declarabimus, & ostendemus.

Quam gratiam intellexerint Semipelagiani dari nobis à Deo, intuitu boni vsus naturalis libertatis. Dub. 2.

12. Circa secundum principale dubium de entitate videlicet prædictæ gratiæ, Augustinus libr. de Prædest. Sanctorum cap. 2. solum refert ex sententia Pelagianorum, fidem inchoari à nobis ex nobis, ex merito autem illius inchoari à Deo. Et de hoc ipso augmento non explicat, quale sit, potest autem intelligi, vel de augmento essentiali, vel intensiuo, vel etiam de perfectione, quam accipit fides ex coniunctione charitatis, Prosper autem in epist. ad Rufin. iustificacionem absolute ponit sub illo merito ex sententia Malsiliensium. *Vt qui voluerint, inquit, credant, & qui crediderint, merito fidei, & bona voluntatis iustificacionem accipiant.* Per iustificacionem autem intelligere videtur non solum, sanctificationem per infusionem gratiæ habitualis, & remissionem peccatorum, sed etiam totum progressum à fidei conceptione vsq; ad illum terminum, & ita includit tam habituum infusionem, quam donationem actuum supernaturalium, & auxiliorum, quæ ad illos actus necessaria sunt. Et ita in alia epistola ad Augustinum, *Ad hanc, inquit, gratiam, quam in Christo renascimur per naturalem facultatem petendo, quærendo, pulsando perueniri dicunt.* Et in sequentibus dixisse refert, *se auxilium gratiæ, & saluam gratiam merito sue credulitatis accipere.* Idemque sentit Hilarius dicens, *Vt eo merito, quo crediderint, se posse sanari, & voluerint, & ipsius fidei augmentum, & totius sanitatis sue consequantur effectum.* Et infra, *Vt adiuetur qui cæperit velle.* Omne ergo genus gratiæ, siue habitualis, siue actualis, seu auxiliantis huic merito tribuisse videntur. Quod etiam ex sententijs Casiani, & Fausti non obscure sumitur, cum etiam totam perfectionem spirituales huic humano merito supponere videantur. Nam licet fateantur, sine gratia Dei non posse comparari, sentiunt tamen præire semper laborem humanum, & gratiam subsequi, vt vltius homo semper progrediatur.

Quocirca in hoc dubio exploratum quidem videtur, Semipelagianos totam gratiã subiecisse aliquo modo humano labori, eiusque merito: de modo autem quo id intellexerint, non ita constat. Dnibus enim modis intelligi potest, aliquam gratiam dari merito illius humani affectus, aut fidei, vel operis, scilicet, vel proximè, vel saltem remotè, seu partim proximè, partim remotè. Loquendo ergo posteriori modo, clarum est, totam salutem nostram posuisse Semipelagianos in illo, vel ab illo merito humano, quia per illud sufficienter distinguebant prædestinatos à reprobis vt constat ex citatis epistolis; ergo sentiebant,

totam salutem dari aliquo modo propter illud meritum, ergo vel proximè, vel saltem remotè, & radicaliter. Deinde hoc vt minimum probant testimonia adducta. Actandem declaratur, quia dicebat per voluntatem credèdi, v. g. acquiri fidem aliquam inchoatam, & propter hanc tribui perfectionem fidei, & per hanc impetrari auxilium ad vltiorem perfectionem; ergo ita progrediendo, tota salus, & omnes gratiæ ad illam necessariæ ab illo humano merito proueniunt.

Difficultas autem est, an etiam senserint, omnia, & singula gratiæ dona proximè, & immediatè dari propter aliquod humanum meritum. In quo puncto mihi non est certum, quid illi senserint, vel an omnes in eadem sententia quoad hoc punctum conuenierint. Hinc enim difficile creditu videtur, eos asseruisse, vel primam gratiam sanctificantem cum remissione peccatorum, & alijs virtutibus, & donis infusis dari proximè, & immediatè propter aliquem laborem humanum, seu propter actum mere naturalem, & solis viribus liberi arbitrii factum, vel actus ordinis supernaturalis omnes dari immediatè propter aliquod bonum meritum naturale; ergo non oportet, hæc illis attribueri, cum ea non expresserint, nec necessariò ex eorum dictis sequantur: satis enim est, quod dixerint mereri homines auxilia supernaturalia, vel aliquod primum, quo bene operando supernaturaliter, vltiora auxilia, & dona consequantur. Sed licet ex vi meriti primi auxilij gratiæ, quod ponebant, nihil aliud consequi, aut necessarium esse videatur: nihilominus eorum scripta attentè cõsiderando, multò plura dona gratiæ censebant, retribui labori, & merito humano. Nam in primis Casianus, vt vidimus, propter penitentiam conceptam ex solo bono vsu liberi arbitrii censuit retributam fuisse Dauidi peccati sui remissionem. Et latroni propter naturalem fidem statim repromissum esse paradysum, & Abrahamam propter fidem, quam per libertatem arbitrii exhibuerat, iustificatum esse. Et ita quoad remissionem peccatorum verisimile est eos sensisse, immediatè obtineri per naturalem penitentiam ex solo bono vsu liberi arbitrii conceptam. Quid autem illi de habitibus infusis senserint, an scilicet infundantur cum remissione peccatorum, & cum interna animæ renouatione: quidve de actibus supernaturalibus existimauerint, an scilicet necessarij sint, necne, exploratum non est, nec illis temporibus expresse cõtroversabatur, & ideo de his certè dicere non possumus, an crediderint, hæc dari propter tale meritum: Solum enim peccatorum remissionem, & gratiæ adiutorij apertè dixerunt, dari propter tale meritum. Hoc autem non tantum intelligebant de vno primo auxilio per quod reliqua obtinebant, sed etiam de multis alijs, quæ per vitæ decursum possunt homines vsu suæ libertatis, suoq; humano labore, ad perseverandum, & crescendo in iustitia promereri.

Atque ita non cuiuslibet actui, seu merito humano omnia dona gratiæ immediatè attribuerunt, neque in solo vno actu, vel in illis solis, qui antecedunt perfectam fidem, ponebant hoc meritum, sed per totam vitam durare posse, & debere censebant. Vnde consequenter (vt opinor) sentiebant, singulis gratiæ donis, correspondere proportionatum meritum humanum. Vt v. g. propter naturalem voluntatem credendi dari fidem, seu auxilium ad credendum, vel propter voluntatem credendi cum fide imperfecta, quæ ad illam voluntatem necessariò sequitur dari perfectam fidem, seu augmentum fidei, per inuocationem autem humanam dari id, quod petitur, & propter desiderium salutis dari auxilium, saltem ad inchoandam illam, & propter aliud simile desiderij progrediendi, dari adiutorium aliquod illi proportionatum, & per conatum humanum ad resistendum tentationi, dari auxilium ad vicioriam illius perfectè obtinendam, & sic cum proportione de cæteris virtutibus singulis. Quæ omnia facile sibi persuadebit, qui ea, quæ ex Casiano,

14. Nam iidem posuerunt in singulis dona gratiæ dari proximè pro aliquo merito humano.

Peccatorum remissionem proximè dari pro humana voluntate, Casianus exhibuerat, iustificatum esse. Idem verisimile est alios Semipelagianos sensisse.

De alijs gratiæ donis non constat quid existimauerint.

15. Probabile est censuisse singulis gratiæ donis remissionem proportionatum meritum humanum.

13. Dupliciter intelligi potest gratiam conferri humano merito, vt voluerint Semipelagiani

Calsiano, & Fausto capite præcedenti retulimus, at-
tentelegerit. Hac enim ratione dicunt, petenti (vtiq;
per inuocationē humanam) dari, q̄ petitur, pulsanti
aperiri, quæ rentem inuenire, & similia: vt declarent,
humano merito responderē effectum, seu præmium
labori, & industria humanæ proportionatum. Sic et-
iam Calsianus dicta collation. capite octauo. Cum
Deus in nobis ortum quandam bonæ voluntatis inspexerit, il-
luminat eam confestim, atque confortat, & incitat ad salu-
tem incrementum tribuens ei, quam ipse plantauit, vel nostro
conatu viderit emeruisse. Vbi non solum loquitur de ho-
minibus ante fidem, vel iustitiam, sed generaliter de
omnibus, & vnicuique initio bonæ voluntatis suum
augmentum, & peculiare adiutorium quasi pro mer-
cede correspondere sentit, & capite ii. circa finem, &
ferè in omnibus capitibus sequentibus multa similia
repetit. Et similiter Faustus libro primo, capite septi-
mo dicit, Deum expectare ab incipientibus fidem, à
proficientibus opera, vtique humana, ita tamen vt cre-
dularis affectum proficientibus augeat, & laborantibus ad-
iutor quotidianus adsistat. Vbi hoc meritum & quoti-
dianum esse supponit, & per partitionem illam cum
proportionem remunerari significat. Quod etiam in se-
quentibus capitulis, & locis supra designatis profe-
quitur, & declarat.

*Cuiusmodi intelligerent Semipelagiani esse illud ad-
iutorium gratiæ, quod ratione proprii laboris
conferitur hominibus. Dub. 3.*

16. **H**inc verò nascitur 3. principale dubium de quali-
tate, vt ita loquamur, prædicti adiutorij gratiæ,
in quo multa interrogari possunt. Primum, an illud
sit aliquod beneficium gratiæ, quod à solo Deo fiat in
homine bene vtente sua libertate sine noua coopera-
tione eiusdem hominis vitali (vt sic dicam) siue libe-
ra, siue naturali, & necessaria; an verò sit aliquis actus
perfectus, seu perfectior, quam fuerit prior, qui à no-
bis sit? Deinde si tale donum consistit, vel semper, vel
aliquando in actu secundo, & perfectiori, qui à nobis
fiat, an ille sit in se, ac propriè liber, vel necessario se-
quatur ex priori actu, ac subinde non sit liber noua
libertate, sed tantum per denominationem à libertate
prioris boni vsus, ratione cuius perfectior ille ac-
tus conferatur? Denique si actus ille, ad quem iuuat-
tur homo ratione prioris meriti, non tantum sit in-
tellectus, aut voluntatis perfectius operantis, sed et-
iam liber, an adiutorium, quod ad illum conferatur,
sit per modum auxiliij tantum sufficientis, quod suo
effectu priuari solet, an per modum auxiliij efficacis,
quod infallibiliter suum effectum consequitur? Quæ
omnia si à nobis exactè, & cum sufficienti fundamē-
to resolui, & affirmari possent, vtilissimum quidem
esset, tum ad cauendum ipsum errorem in tradenda
vera de gratia doctrina, tum ad illum certius, & effi-
caciùs impugnandū, difficile tamen id est, neq; à Cal-
siano, aut Fausto hæc satis explicantur, neque etiam à
Parribus distinctè referuntur. Nihilominus tamen q̄
coniectura assequi possum, breuiter explicabo.

17. **Q**uod ergo ad primam interrogationem attinet,
existimo Calsianum, & alios sensisse, mercedem pro-
ximam, & immediatam huius laboris humani sepe
esse aliquod supernaturale beneficium, quod à Deo
solo fit in homine, vel circa hominem, sic bene de se
merentem, licet possit, etiam frequenter esse aliqua
perfectior actio, quæ ab ipso homine fiat peculiariter
adiuto, & moto à Deo. Prior pars ostenditur in pri-
mis in remissione peccatorum, quam sentit Calsia-
nus interdum dari propter bonum vsum naturalis
libertatis in detestatione, vel dolore de peccatis com-
missis, nam remissio illa beneficium est à Deo solo
concessum supposita hominis dispositione. Vnde si
cum remissione peccati intellexit infundi iustitiam,
& renouationem internam per habitualia dona infu-

Pars I.

sa, consequenter etiam dicere debuit, dari hæc omnia
intuitu boni affectus naturalis, ab subinde hoc præ-
mium laboris à solo Deo fieri in nobis, sine nobis post
tale meritum, quia illa dona à solo Deo fiunt. Et certè
non est alienus ab hoc sensu Faustus libr. i. cap. 12. vbi
de Filio Prodigio loquens ait. Sicut sui criminis est quod
longe p̄ parentis refugit oculos, ita sua est deuotionis quod per
insitum sibi bonum deliberans, & assurgens, ad paternos refu-
git amplexus, sed gratia, quæ pulsauerat peregrinantem, sus-
cipit reuertentem. Nam, vt iam admonui, nomine gra-
tiæ pulsantis, solam vocationem externam intelligit,
postquam sequitur bonus vsus liberi arbitrij, ratio-
ne cuius Deus suscipit hominem reuertentem, iubet
ferre solam primam, & induere illam, quæ internam
renouationem significant.

Præter hæc autem intrinsecâ dona, sunt benefi-
cia magis extrinsecâ, quæ à Deo sine nobis circa nos
fiunt, & ad gratiæ adiutorium suo modo pertinent,
de quibus isti etiam sentiebant, dari à Deo intuitu
humani meriti. Huiusmodi sunt præuenire, & præ-
cauere, ne nobis tentationes, vel occasiones peccandi
occurrant, quæ nos vincerent, nisi auerterentur,
aut è contrario externas occasiones bene operandi
nobis providere, & impedimenta auferre, ac similia
quæ sine dubio magna sunt diuinæ prouidentia be-
neficia, quæ hominem præueniunt sine illius coopera-
tione, vel recogitatione. Et hæc dicebant etiam
dari in retributionem boni vsus liberi arbitrij ad
perfectam castitatem, vel similes virtutes acqui-
rendas, vt constat ex Calsiano dicto libro duodeci-
mo, capite 16. & tota collat. 13. Idemque ex Fausto sit-
mitur. Et in hoc certè loquuntur consequenter, tum
quia si Deus propter hoc humanum meritum con-
ferat interna dona, quid mirum, si hæc etiam externa
conferat beneficia? tum etiam quia ipsi dicebant,
Deum conferre benè inchoanti pugnam sua libertate
adiutorium necessarium ad consequendam victo-
riam, vel laboranti, ad progrediendum, & perseverân-
dum, vel ad effectum, & consummationem conse-
quendam, sed ad hos fines necessaria est illa Dei pro-
fectio; ergo consequenter asserabant, hæc dari ho-
mini propter prædictum bonum vsum libertatis.

Tam verò non solum hæc bona extrinsecâ, neque
sola intrinsecâ, quæ dantur per modum actus primi:
sed etiam actus secundos, & vitales, eorum vt perfe-
ctionem, & consummationem propter huiusmodi
meritum dari, illos authores credidisse, ex eorūdem
verbis colligere possumus. Nam dicebant, propter
affectum fidei, vel fidem imperfectam dari homini
fidei augmentum, & perfectionem. Quod certè non
intelligebant de augmento habitus fidei, nec de illo
aliquando loquuntur, nec illum genitum, aut infu-
sum supponebant per solum effectum credendi, vel
fidem imperfectam: intelligebat ergo de fide actuali,
quam dicebant, firmiorem, & perfectiorem fieri per
gratiæ adiutorium, quam per solas vires liberi ar-
bitrij fieri potuisset; ergo intelligebant aliquem actum
perfectioris fidei, vel saltem aliquam actualem perfe-
ctionem fidei dari intuitu prioris boni vsus libertatis
naturalis. Idemque cum proportione censeri po-
test in alijs actibus virtutum, præsertim, Spei, Charitatis,
Pœnitentiæ, & Religionis, & in victorijs tenta-
tionum. Deinde Calsianus dicta collation. cap. 7. di-
cit, *quantulamcūq; sentillam ex corde nostro emicuisse con-
spexerit, eam confortat, suaque inspiratione confortat, &
cap. 8. cum ortum bonæ voluntatis inspexerit, illumina-
nat eam cōfestim: inspiratio autem, & illuminatio actus
vitales sunt intellectus, & voluntatis; sentit ergo Deus
infundere aliquos similes actus intuitu præcedentis
humani meriti. Verum quidem est, hos authores valde
ambiguè, & æquiuocè his verbis vti: veri simile ni-
hilominus est, eos, quando loquuntur de propria gra-
tia, quam Deus præbet vltra proprias vires liberi ar-
bitrij, & vltra bonum illarum vsum, & propter illum,
proprie etiam loqui de inspiratione, & illuminatione.*

O 2 ne. Et

18. *Item tenta-
tiones a Deo
præueniri, &
vinci: t. pro
pter laborem
Cals. & Fa-
ustus dicebat.*

19. *Item aug-
mentum vit-
tutum et-
iam suo la-
bori auctri-
bunt.*

ne. Et idem sentit Faustus, cum ait, propter bonum affectum dari actionem bonam, & propter bonum desiderium dari effectum, & complementum eius, quod sepe in aliquo perfecto actu dilectionis, vel contritionis, aut alio simili continetur. Et hæc de prima interrogatione.

20. *Interrogationis satis fit.* Circa secundam vero supponere oportet, per diuinam gratiam interdum fieri in nobis aliquos actus vitales intellectus, & voluntatis sine nobis moraliter, & liberè operantibus, quos præuenientem inspirationem, & illuminationem appellamus, præter hos vero dari in nobis actus gratiæ liberos, & morales, seu perfectè humanos. Supponendum item est, secundum ordinariam Dei prouidentiam priores actus non liberos antecedere, & inducere posteriores, si voluntas nostra non resistat, quod pro sua libertate facere potest, & ideo priores actus dantur per modum auxilij, seu adiutorij gratiæ ad posteriores actus, ut infra suis

Credibile est Semipelag. sensisse dari per diuinam gratiam in nobis actus non liberos pro humanis merito. De actibus liberis incertum.

locis operosius explicaturi sumus. De priori ergo genere actuum facile credi potest, admissum esse à Mafsilienibus cum eadem proprietate, & perfectione talium actuum, quod nos agnoscimus, hæc tantum interueniente differentia, quod fides docet dari hos actus sine præuio merito solius liberi arbitrij, isti autem dicebant, dari quidem in nobis tales actus gratiæ ad nos iuuandos, sed intuitu aliquid præcedentis boni vsus nostræ naturalis libertatis. Ita enim loquitur Cassianus de illuminatione, & inspiratione, quæ datur à Deo aliquid boni in nobis videntis, quod ut dicebam, non est, cur ad improprios sensus transferatur. De posteriori autem genere actuum non possum certè affirmare, nec satis coniectare, quid senserint isti authores; nunquam enim declarant, dari hoc adiutorium ad novos actus humanos, & liberos perfectiores eliciendos: sed generatim dicunt dari ad augmentum perfectionis, & ad effectum salutis obtinendum, quod potest intelligi de perfectione, & effectum, quem operatur Deus in nobis, sine nouo actu libero nostro. Vt, y. g. quia cogitare potuerunt, illam eandem fidem, quæ ut erat tantum ex discursu, & effectum naturali, erat imperfecta; accedente Dei illuminatione, & inspiratione formaliter perfici siue per concomitantiam illius adiutorij, siue per aliquam perfectionem, quæ inde naturaliter, ac necessariò resultat in actu fidei, qui antea erat imperfectus: idemque cum proportione in cæteris bonis actibus existimare potuerunt. Et hoc certè insinuat Faustus lib. 1. cap. 9. cum de Deo dicit, *Bona voluntatis homini deputauit vsu sibi reseruaui effectum.* Nam sicut primum soli homini, ita secundum soli Deo tribuit.

21. *Prosper. Hic non humani laboris adiutam ex gratia à solo Deo fieri putabant.* Imò in hoc maxime videntur errasse hi authores, quia non intellexerunt eundem actum posse esse à voluntate libera, & à gratiæ adiutorio necessario ad illum actum efficiendum, ideo enim prærequirunt aliquem bonum vsu solius voluntatis, in quo saluetur libertas. Ergo intelligebant, perfectionem, quæ adiungitur ex gratia, iam non fieri à nobis propria libertate, sed à solo Deo adiungi, nobis verò solum attribui, quatenus per priorem bonum vsu liberum illam comparamus. Et ob hanc causam nullo modo admittere volebant præuenientem gratiam, qua Deus facit, ut velimus, & in hoc reprehendebant doctrinam Augustini, tanquam libertati contrariam, ipsi verò aiebant, ut constat ex Prospero, Hilario, & eorum scriptis, relictam esse libertatem, qua quis possit obedire, vel aliter se præparare, ut liberè, & ex proprio merito salus vniciuque conferatur. Quod sanè non solum in vno, seu primo actu modo iam explicato, sed etiam in toto progressu virtutis, vel perfectionis intellexisse videntur. Nam homo sic adiutus, & confortatus à Deo in priori actu facilius redditur ad secundum in alia opportunitate liberè eliciendum, tunc autem sua libertate incipiet alium vsu sui arbitrij, quæ Deus maioribus beneficijs perficiet, vel maiorem aliquam suauitatem, aut illuminationem

addendo, vel alio simili modo, & ita potest præcedi in toto discursu spiritualis vitæ. Et hoc certe significare videtur Prosper, cum in illa epistola ad Augustin de Semipelagianis scribit. *Ad gratiam quæ in Christo renescimus, peruenire hominem dicunt per naturalem facultatem, petendo pulsando, querendo, ut ideo accipiat ideo inueniat, idco introcat qui bono natura bene vsus, quia ad istam saluantem gratiam initialis ope gratiæ meruit peruenire, ubi initialis gratiam, eis condescendens, ut infra dicam, vocat ipsam libertatem, sub gratia verò saluante includit non tantum habituales, sed maximè gratiam auxiliantem, nec solum primam, sed omnem, quæ ad salutem adiuuat, ut expressis declarauit Hilarius supra dicens. *Ut eo merito, quo voluerint, & c. totius sanitatis sue consequuntur effectum.* Tota autem sanitas animæ non obinetur, nisi multis actibus, & toto vitæ progressu. Ergo in toto illo ita componebant Semipelagiani gratiam cum libertate, vt in singulis actibus vitæ libus ad salutem, antecederet actus sola libertate factus, & illi, ac propter illum adiungatur gratia, quæ perficitur à solo Deo, & fiat aptior, & utilior ad salutem.*

22. *Liberi actus cum adiutorio gratiæ agnoscitur in iudicium aliquod est.* Veruntamen licet hic modus explicandi sensum huius erroris, tam in Cassiani & Faustii verbis, quam in his, quæ referunt Prosper, & Hilarius, magnum habeat fundamentum, nihilominus non omnino conuincimur ad credendum, eos non agnouisse actus liberos intellectus, vel voluntatis factos liberè à voluntate cum adiutorio gratiæ, distinctos ab illis actibus liberis merè humanis, in quibus meritum præcedens gratiam collocabant. Potuerunt enim, cum dicebant, augeri fidem propter meritum boni affectus ad illam, vel propter fidem imperfectam, intelligere, propter illud meritum eleuari, & confortari hominem per gratiam ad efficiendum liberè meliorem actum fidei, quam possit solis viribus liberi arbitrij facere, & sic de reliquis virtutibus, seu actibus earum, tam in initio sanctificationis, quam in progressu eius. Nunquam enim inuenimus, aut legimus hoc ab eis fuisse expresse negatum, neque ex eorum dictis videtur necessariò sequi. Nam licet posuerint præuio bonum vsu solius libertatis ante gratiam, fortasse non fuit, quia putauerint, non posse actum esse liberum, si ad illum eliciendum est necessaria gratia, sed quia non esset iusta nec rationabilis distributio gratiæ, nec discretio inter saluandos, & non saluandos, nisi illud meritum præcederet. Nam contra rationem putabant, eam partitionem, vel distributionem pro sola Dei voluntate esse factam, vt Augustinus vult. Si autem dicatur, talem libertatem remansisse, qua sola possit quis saltem velle bonum incipere. *De compendio (aiebant) rationem reddi electorum, & reiectionem, in eo, quod vniciuque meritum propriæ voluntatis adiungitur, ut Hilarius refert. Et simili modo, ait Prosper, ideo Mafsilienfes negasse, Dei voluntatem merita hominum præuenire, ne cogentur concedere, Deum sola sua voluntate inter saluandos, & reprobos discreuisse. Eandemque rationem multis verbis inculcat Faustus lib. 2. cap. 7. & 26. quæ supra retulimus. Quod si verum est, Mafsilienfes agnouisse actus humanos, & liberos perfectioris rationis, seu ordinis gratiæ, dicendum est illos consequenter existimasse, hos actus esse posteriores bono vsu solius liberi arbitrij, & ratione illius dari prædictos actus, non immediatè, & in se, sed media aliqua illuminatione, & inspiratione, qua excitetur, & eleuetur potentia ad talem actum quasi in præmium prioris boni vsus naturalis arbitrij. Quod per se clarum est, magis autem explicabitur in sequenti dubio.*

Senserintno

Senserintne Semipelagiani gratie adiutorium pro humano labore collatum esse sufficiens tantum, an etiam efficac. Du- bium. 4.

^{14.} *Tertia or- rerratio: quia a prin- cipio dubium confutatur, satis.*
Statim enim occurrit tertia interrogatio supra proposita num. 16. quod merito esse potest quartum principale dubium in hoc capite nimirum, cum Semipelagiani dixerint, adiutorium gratiae ad perfectum operandum dari ex merito humano, an id intellexerint de auxilio sufficiente tantum, vel etiam de efficaci, id est, an senserint, in praemium proprii laboris dari auxilium, quod semper habeat effectum, vel quod possit effectum frustrari? In quo aliter loquendum est iuxta priorem modum explicandi istorum sententiam de actibus per gratiam perfectis, aliter vero iuxta posteriorem. Et ideo ut verumque breuiter declarem, suppono sententiam Malsilienfium fuisse omnibus hominibus praesertim adultis, de quibus nunc loquimur, dari gratiam, & auxilium sufficiens, ut omnes possint saluari, verumque sit, *Deum pelle omnes homines saluos fieri.* Et quamuis in hoc ab aliquibus reprehendantur, & August. interdum aliter conetur explicare illa verba, *Deus vult omnes homines saluos fieri.* Nihilominus illa sententia per se spectata, & quoad illum articulum, errorem non continet, sed potius vera est, licet in modo illam intelligendi, & explicandi possit error misceri, vt in lib. de Praedest. latè dixi, & infra suo loco attingam. Isti autem Semipelagiani in hoc errabant, quod hoc auxilium sufficiens non ponebant in aliqua vera gratia, sed partim in naturali lege, & libertate, partim in externa lege, praedicatione, seu doctrina, vt cap. praecedenti in sententijs Cassiani, & Faustini notatum est, & infra in ultimo dubio magis explicabo. Vnde hoc auxilium sufficiens fatebantur dari dignis, & indignis, ac subinde non dari ex aliquo merito humano, sed ex liberali beneficio Dei. Quod precipue intelligendum est quoad legem naturalem, & liberam volendi facultatem. Nam quoad diuinam reuelationem, & legem, ac doctrinam, seu praedicationem Euangelij dicebant, dari propter meritum humanum, & non negari, nisi propter aliquem malum usum libertatis, vel in re existentem, vel à Deo praesumptum, saltem sub conditione, nimirum, quia cognouit Deus, quod licet aliquibus praedicaretur Euangelium, non essent credituri. Quamuis enim Cassianus, & Faustus hoc posterius non ita expresse attingant, à Prospero, & Hilario refertur, & ab Augustino in citatis locis impugnatur. Quia verò totum hoc genus auxilij sufficientis non est vera gratia, de qua tractamus, & quia euident est, non dari ex meritis siue in re futuris, siue sub conditione praesumptis, cum quia indifferenter omnibus offertur, quantum est ex parte Dei, tum quia ad indignos pertinet, & interdum ac saepe, ad illos, qui restituri sunt, & aliquando non datur illis, qui credituri essent, vt latius in materia de praedestinatione diximus.

^{25.} *Auxilium per se potest perferri, & non Semipelagiani offe- rant, & ne- cessarium re- spectu proxi- mi praedest. in merito.*
Hoc ergo supposito, si loquamur de adiutorio gratiae in superiori sensu explicato, id est, quod datur ad perficiendum actum, cuius intuitu datur secundum Malsilienfium sententiam, & consequenter adiuuat ad bonum usum eiusdem libertatis in futurum, sic duplicem respectum oportet in tali adiutorio distinguere: vnus est ad praesentem actum, qui & est meritum talis auxilij, & per ipsum perficitur: alius est ad futurum usum liberi arbitrij. Priori respectu intelligebant Semipelagiani dari per modum auxilij, non solum efficacis, sed etiam necessariò habentis suum effectum, propter quem proxime datur. Hoc ex dictis probatum relinquatur, quia tale auxilium secundum Semipelagianos visua perficit actum impendentes à nouo consensu voluntatis, & ideo dicebant, hominis esse bonum velle, Dei autem esse perficere, seu dare

Part I.

effectum voluntatis bonae: & hominem eo merito, quo voluerit, consequi suae voluntatis effectum, vtique solus Dei munificentia, & largitione. Aiebant etiam per illud meritum interdum conferri ipsam peccati remissionem, & animae salutem, vel perfectionem absque nouo vsu liberi arbitrij, hæc autem non dantur nisi per efficaciam diuinæ voluntatis.

Si verò tale adiutorium consideretur per respectum ad futurum tempus, id est, ad perseverandum in illo bono vsu libertatis, similes bonos affectus liberos concipiendo, vel ab vno ad alium progrediendo, sic existimo, possuisse illud adiutorium vt sufficiens, non vt efficax: quamuis in manu, & potestate voluntatis esse crederent, pro sola sua libertate illum effectum, seu nouum bonum optis praestare. Vtrumque facile patet. Primum quidem, quia illi audire non poterant Augustinum dicentem, Deum voluntate sua, & vocatione occulta, atque secreta conuertere hominis voluntatem, quo voluerit, & quando voluerit, quia putabant esse libertati contrarium; ergo consequenter in sua sententia loquendo, non poterant admittere tale adiutorium, datum etiam ex priori proprio merito, quod de se futurum bonum vsu liberi voluntatis secum efficaciter traheret. Secundum autem est valde consequens ad illorum sententiam dicto modo explicatam, quia putabant, illum etiam bonum usum liberi arbitrij solis intrinsicis viribus eius fieri, & per gratiam solum iuuari, vt perseveranter, vel sine impedimenti fiat; ergo posita sufficientia ex parte auxilij, dicere cogebantur, solum arbitrium viribus suis posse praestare effectum eius. Et ita Semipelagianorum doctrina, in hac parte communis Pelagianis fuit; Deum non operari, vt velimus, nisi quantum in se est, voluntatis autem solius esse, vel irritam facere Dei gratiam, vel effectum per eam intentum consequi, vt sumitur ex epistola 107. reliquis. Augustini in principio, & ex alijs locis citatis.

Quocirca etiam admittamus ex sententia Malsilienfium illud auxilium, quod datur ex prioris humano merito, dari nobis, vt per illud perfectiores actus fidei, vel alterius virtutis libere efficiamus, dicendum est, illos etiam esse loquutos de auxilio sufficienti, non de efficaci per se, & natura sua, ita vt non possit frustrari voluntatis effectum, sed solum in dicto sensu, quod liberum arbitrium potest per illud auxilium operari, si velit, & interdum operatur, & interdum non operatur, pro sua libertate: & quando non operatur, non consequitur salutem, quia solum illud prius meritum humanum, sine nouo vsu perfectiori libertatis ad illam non sufficit; & ita gratia data ratione talis meriti sit irrita ad defectum liberi arbitrij. Si autem liberum arbitrium cum illa gratia cooperetur, salutem consequitur, quæ tribuitur priori merito, tanquam primæ radici, & causæ ex parte hominis; proximè verò tribuitur posteriori actui libero, qui per se, ac perfectius ad salutem operatur. Atque hanc fuisse mentem Gallorum, facile patet ex dicto principio; quod semper constanter negarunt illud genus gratiae peruenientis, quæ ita faciat nos velle, vt non possimus ei resistere, quia credebant repugnare libertati. Ergo si credebant illud adiutorium dari ad nouos actus liberos efficiendos, etià supernaturales, necesse est, vt admitterent tale auxilium solum, vt sufficiens ex parte sua, ita tamen, vt cum illo, & bono vsu liberi arbitrij contingat consequi salutem, cum quia in vniuersum ita sentiebant de quolibet genere auxilij sufficienter excitantis voluntatem, tum etiam quia propter hanc causam dicebant, illud prius meritum sufficere ad totam salutem, & ad discernendum, saluandum à reprobis, vtique si per liberum arbitrium non steterit. Quantum verò in hac sententia sic explicata Semipelagianis errauerint, postea videbimus.

^{26.} *Idem auxilium forte putabant esse tantum sufficienter excitans boni vsus libertatis.*

Doct. ind. communis Pelag. cum qd.

^{27.} *Malsilienfium mens de auxilio praesentente & sufficienter ad virtutis actus efficiendos.*

An Sempelagiani putarint meritum humanum
necessario præcedere gratiam.

Dub. 5.

28.
Partem af-
firmantē do-
nisse Semi-
pelag. in
hoc dubio.

Quintum dubium sit, an ex Sempelagianorum
sententia hoc præuium meritum humanum sit
omnino necessarium ad gratiam, ita vt Deus nulli
suam gratiam communicare incipiat, nisi prius in il-
lo tale meritum bonæ voluntatis inueniat. In quo
dubio, quantum ex citatis epistolis, & ex principijs
huius erroris colligi potest, videntur sane authores
eius credidisse, nemini adulto dari gratiæ adiutoriū
ad salutem necessarium, nisi ex merito præcedente li-
beri arbitrij. Prosper enim ait, eos dixisse, Ad hanc gra-
tiam perueniri per naturalem facultatem, &c. vt idē acci-
piat, &c. quia naturali bono bene vsus, ad istam saluantem
gratiam initialis gratia ope meruit peruenire. Vbi initialem
gratiam appellat, vel naturalem libertatem, vt supra
vidimus, vel certe legem & doctrinam, vt statim di-
cam. Gratiam autem saluantem appellant illam, quæ
datur per veram Spiritus sancti infusionem, & ad
hanc posteriorem obtinendam videntur sensisse, viam
necessariam esse meritum humanum, & per hoc di-
stingui dignos electione ab indignis. Vnde addebant,
Omnes per Euangelicam prædicationem vocari, vt qui volue-
rint, sicut in excusabiles, quia bonitas Dei neminem repellit
à vita sed indifferēter vniuersos vult saluari. Et infra. Quan-
tum ad Deum (dicebant) omnibus paratam esse vitam eter-
nam, quantum ad arbitrij libertatem, ab his apprehendi, qui
auxilium gratiæ merito credulitatis acceperunt. Intellige-
bant ergo non aliter accipi hoc auxilium. Et idē et-
iam dicebant, necessarium esse, vt obedientia volun-
tatis gratiæ adiutorium præeat. Et eodem ferè modo
sentit Hilarius, eos non aliam rationem reddidisse,
cur gratiæ adiutorium quibusdam conferatur, & nō
alijs, nisi quia in vno præcedit hoc meritum, & non in
alio. Et inconueniens magnum esse putabant, hanc
discretionem in solam voluntatem diuinam referre,
etiam ex parte eorum, quibus gratia datur: ideoque
quando non poterant rationem reddere ex merito in
tempore existentem, & antecedente, recurrerant ad
præuium futurum, saltem sub conditione, si fortasse
nunquam absolutè futurum sit.

29.
Ex verbis
Cassian. &
Fausti. do-
ctrina eadē
hand obicu-
re iuratur.

Denique expressis verbis hoc tradit Cassianus lib.
12. de Institut. renunciant. cap. 14. vbi loquens de hu-
manis conatibus, & meritis ait. Non mea, sed seniorum
sententia desinio, perfectionem quidem sine his omnino capi non
posse, his autem solis sine gratia Dei posse eam à nemine cōsum-
mari. Vbi aperte sentit, sicut per solam gratiam potest
salus consummari, ita solis conatibus liberi arbitrij
posse perfectionem, & sanctitatem inchoari. Vnde
subiungit, Vt enim dicimus, conatus humanos apprehendere
eam (vtique perfectionem) per se ipsos sine Dei adiutorio
non posse: ita pronunciamus, laborantibus tantum, ac defudā-
tibus (vtique per se ipsos) misericordiam Dei, gratiamque
conferri. Vbi etiam notanda est particula exclusiua
santum, nam ex illa constat postulasse hunc laborem
humanum, vt necessarium ad gratiam obtinendam.
Et hoc modo infra dicit, Perentibus, pulsantibus, & qua-
rentibus dari Dei misericordiam, & concludit, Præsto est
namq; occasione sibi tantummodo à nobis bonæ voluntatis ob-
lata. Hanc ergo semper vt necessariū præuiam requi-
rit. Et eodem modo loquitur Faustus in multis ver-
bis supra citatis, quæ repetere non est necesse præci-
puè verò necessitatem indicant illa verba, Nisi fuerit

30.
Contrarijs
sibi apparet
Cassian. ac
Fausti. do-
ctinam in
negantem in
proposito
dub. etiam
tradidisse.

obedientis præuisa deuotio, gratia vilescit oblatio.
Nihilominus contrariam sententiam tradere vi-
detur idem Cassianus collat. 13. à cap. 12. vsque ad fi-
nem, præferrim cap. 13. vbi ait. Nonnunquam Deum co-
natus bonæ voluntatis ab homine vel exigere, vel expectare, ne
otioso, vel dormienti videatur dona sua conferre, vbi parti-
cula nonnunquam excludit necessitatem & capit. 15. &

17. addit, inscrutabilia esse Dei iudicia, & varia, nam
quosdam volentes ad augmentum prouehit, alios etiam volen-
tes attrahit, &c. Et ita non in omnibus, neque semper
sentit esse necessariam proprii arbitrij dispositionē,
vt meritum ad gratiam obtinendam. Vnde Prosper
cap. 5. contra Collat. in hoc specialiter Cassianum re-
prehendit, quod vtroque pede claudicat, nec catho-
licam doctrinam teneat, nec cum hæreticis consen-
tiat. Illi enim (ait) in omnibus iustis hominum operibus libera
voluntatis tuetur exordia, nos bonarum cogitationum ex Deo
semper credimus prodire principia, & capit. 13. & sequenti-
bus, & 33. & sequentibus illum contradictionis re-
darguit, & acriter impugnat.

In hoc dubio tam ambigū, & obscurè loquuntur
Cassianus, & Faustus, vt vix possumus aliquid cer-
tum de illorum sententia statuere: vnde multo magis
incertum est, quid alij sectatores huius erroris in hoc
puncto senserint, & an in eo vna illorum omnium
concoris fuerit sententia. Quantum verò ex dictis
authoribus colligere possum, duplicem (vt supra ad-
uertit) Dei gratiam distinguunt, vnam generalem
omnibus hominibus bonis, & malis, saluandis, & da-
mandis, alteram specialiolem, quæ non omnibus
datur. Priorem non dicebant fundari in hominibus
merito, sed in illa generali voluntate Dei, qua vult om-
nes homines saluos fieri. Ita cōstat ex epistolis Pro-
speri, & Hilarij, & ex Fausto libro 1. cap. 17. vbi ponit
quandam attractionem, qua Deus omnes trahit, quan-
tum in se est, & de illa intelligit verba Christi Ioannis
6. Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum. Si
quis autē attendit hos authores legat, intelliget, hanc
gratiam generalem non esse, nisi vel legem natura-
lem cum libera facultate, vel externam prædicationem,
aut doctrinam, vel quamlibet admonitionem,
vt ex verbis Fausti supra ostendimus, & aperte sumit-
ur ex Cassiano dicta collat. 13. cap. 8. & paulò inferius
iterum dicemus.

31.
Ex distio-
tione gratiæ
generali, &
speciali
apud Semi-
pelag. eorum
ambigua di-
sta compon-
untur.

Gratiæ ge-
nerali apud
Sempelag.

Omnem autem illam gratiam specialiolem, id est,
quæ non in omnibus generaliter datur, sed quibus-
dam datur, alijs negatur, senserunt hi authores, qui-
bus datur, ex aliquo merito bonæ voluntatis dari, vel
tanq; ex proximo merito, vel tanq; ex radice, modo
supra explicato. Quia necessarium putabant, dari ex
parte hominis rationem aliquam illius diuerfitatis;
ne diuina prouidentia, & distributio iniusta, vel irra-
tionabilis esse videatur. Hæc enim fuit eorum præci-
pua ratio, vt ex epistol. & scriptis allegatis aperte su-
mitur, quæ si vera est, in omnibus gratijs specialibus,
& in omnibus hominibus locum habet. Quod ad dē
verum est, vt etiam in paruulis quoad gratiam bap-
tismi, & in adultis quoad prædicationem Euange-
lij, quæ quibusdam cōcessa est, & non in alijs, eam in-
uenire studuerint, & cum non inueniunt merita præ-
terita, præsentia, vel aliquando futura, ad ea recur-
runt, quæ futura essent, si paruuli viuerent, vel
ad vsum rationis peruenirent, vel si adultis prædi-
cassetur Euangelium, &c. Quamuis (vt dixi) hoc
postremum in Fausto, vel Cassiano non reperia-
tur. Inter hos autem hoc discrimen inuenio, quod Faustus, &
Cassianus de causâ paruulorum nihil dicit. Faustus
verò illam attingens nihil respondet, nec causam dif-
criminis assignat, sed reprehendendo eos, qui occul-
ta mysteria inuestigat, difficultatem fugit. In adultis
verò Faustus nullam exceptionem, ppolitæ regulæ, q-
talis gratia ex merito humano conferatur, adhibet.
Cassianus verò in vltimis locis allegatis exceptiones
aliquas recognoscere videtur, vt in Mattheo, Paulo,
& similibus, quos Deus supra omne illorum meri-
tum specialiter vocauit. An verò id intellexerit, de
sola vocatione externa, vel etiam de interna, mihi
non constat: quocunq; autem modo senserint,
non est consequenter loquutus, vt illum
Prosper allegatis locis con-
uincit.

32.
Gratiæ spe-
cialis.

Inter Fau-
stum, &
Cassianum
discrimen.

An Semipelagiani senserint gratia donationem propter meritum humanum decretam esse à DEO certa lege nec ne? Dubium 6.

^{33.} *Aliquorum expeditio in presenti dubio.*
SExtum dubium est, an isti Mafsilienfes posuerint, hanc gratia donationem propter meritum nostrum humanum esse statutam certa lege, ac promissione, ita vt habenti tale meritum infallibiliter detur talis gratia, vel sit ex quadam ordinaria Dei misericordia, vel prouidentia, quam interdum occulto suo iudicio mutat, vel non seruat, nullam specialem gratiam conferendo illi, qui suo libero arbitrio bene vitur. Quidam enim hoc posteriori modo sententiã Mafsilienfium interpretantur. Videaturq; fieri verisimile, quia neque in Casiano, neque in Fausto mentionem aliquam illius diuinae legis, vel promissionis inuenimus. Item quia illi ita ponebant hoc meritum ex parte hominis, vt nihilominus in Dei retributione veram rationem gratia defendere optauerint, & varijs modis procurauerint: ac vero hæc gratia facilius seruatur, si dicamus, non dari tale donum quasi ex obligatione, & necessitate: stante tali merito, sed ex misericordia, & ideo quibusdam dari, & alijs negari, ergo verisimilius est, ita sensisse Mafsilienfes. Deniq; quia illi non ponebant hoc meritum esse de condigno, vt mox videbimus: ergo nec credebant infallibilem esse illius mercedem.

^{34.} *Resolutio.*
 Nihilominus verum existimo, mentem Semipelagianorum fuisse ex definito Dei decreto, ac subinde ex lege statuta, ac promissione, esse necessariam connexionem inter tale meritum, & gratiam, ita vt omni habenti tale meritum talis gratia portio, seu merces sit repromissa. Probatur primo ex verbis Prosperi in dicta epistola, cum enim dixisset, ex istorum sententia, Gratia creatoris ita esse naturam humanam institutam, vt per discretionem boni, & mali, ad cognitionem Dei, & obedientiam mandatorum suam possit dirigere voluntatem, & ad Christi gratiam petendo pulsando possit peruenire, & ideo accipiat, quia bono natura bene est via. Subiungit Propositum autem vocantis gratia in hoc omnino definitum, quod Deus constituerit, nullum in regnum suum, nisi per sacramentum regenerationis, assumere, & ad hoc salutare donum omnes homines vocari voluerit, vt qui voluerint (vtique credere) fiant filij Dei, qui non crediderint, percant, vt Dei bonitas in hoc appareat, quod neminem repellat à vita. Et infra dicit, quantum quis habet facultatem ad malum, tantam habere ad bonum: pariq; momento animum moueri ad vitia, & virtutem, quam (aiebant) bona appetentem gratia Dei foueat, mala sectantem damnatio iustasuscipiat. Tantam ergo sentiebant esse connexionem, & consecutionem inter gratiam, & bonum vsum liberi arbitrij, quantum inter malum vsum, & poenam. Vnde infra subiungit, Quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam vitam æternam, quantum ad arbitrij libertatem, ab his eam apprehendi, qui Deo sponte crediderint: & auxilium gratia merito credulitatis acceperint. Vtrumq; ergo censiebant æqualiter esse stabilitum, ac promissum certa lege Dei: ac vita æterna sub conditione meritum omnibus est promissa certa Dei lege: ergo pari modo censiebant, gratia auxilium promissum esse bonæ voluntati naturali. Et cætera, quæ ibi refert, eundem sensum plane confirmant.

^{35.} *in Hilarij.*
 Nec minus idem ostendunt, quæ refert Hilarius vt ex illis verbis patet. Quod dicitur, crede, & saluus eris, nimum horum exigij asserunt aliud offerri, vt propter id, quod exigitur si reddidit fuerit, id, quod offertur, deinde tribuatur. Ecce pactum expressum, & promissio sub conditione fidei, seu bonæ voluntatis credendi, vel salutis. Deinde ex hac certa lege rationem reddunt inter electos, & reiectos, & nolunt reddi villo modo ex sola Dei voluntate. Vnde ait, Nec ad incertum voluntatis Dei diuise

volunt, vnde eis quantum putant, ad obtinendum, vel amittendum, euident est qualecunque initium voluntatis. &c. ergo ex duobus æque bene incipientibus libero arbitrio, non datur vni gratia, alteri negatur ex incerto diuinæ voluntatis: ergo ex certa lege datur. Tandem certum est, in Scriptura promissam esse fidei, & orationi impetrationem, & poenitentia peccatorum remissionem, & ita ex certa lege conferri: at vero isti Semipelagiani loca illa Scripturæ intelligunt de fide proprijs viribus concepta, vel saltem inchoata, vt vidimus, & de oratione humana, seu solis viribus humanis facta, vt ex Concil. Arausic. can. 5. & 6. aperte colligitur. Et similiter Casian. dicta Collat. 13. cap. 13 de Dauid inquit, Quod peccatum suum humiliatus agnoscit proprie libertatis est opus, quod vero sub breuissimo temporis puncto indulgentiam tantorum criminum promeretur, Domini misericordia est donum. Ergo ex istorum sententia retributio talis voluntatis ex certa, & infallibili lege conceditur.

Adde vero nihilominus, licet forte aliqui ex Mafsilienfibus dicerent, non semper, neque omnibus habentibus tale meritum humanum dari gratiam, alijs quibus autem vel sæpe illam dari intuitu talis meriti, & in aliquam eius retributionem, semper hoc ad reliquias Pelagianorum pertinere. Ita probat late Prosper contra Collat. 13. cap. 33. & sequentibus. Breuiter autem patet, quia qui ita senserint, necesse est, vt fateatur, & naturam de se habere vires ad promerendam aliquo modo gratiam, & gratiam aliquando & aliquibus licet non semper, nec omnibus propter humanum meritum dari, & initium salutis in aliquibus esse à libero arbitrio, & non à gratia: & similiter in multis gratiam esse pedissequam, nõ ducem liberi arbitrij, quæ omnia ad errorem Pelagij pertinent, & in Semipelagianis, quocunque sensu, quo in presenti dubitatione loquuti fuerint, damnata sunt. Nam diuina Scriptura non de quibusdam, sed de omnibus ait, Quis prior dedit ei, & retribuetur illi? & Quid habes, quod non accepisti? & sine me nihil potestis facere, & similia quæ late Augustinus expendit lib. de Prædest. Sanct. & Prosper supra, & tractabimus late inferius de auxilijs præuenientibus disserendo, vbi etiam ostendemus, rationem gratia destrui vel in omnibus, vel in pluribus, aut in paucis, si eis dicitur gratia dari propter tale meritum. Et ita facile expediuntur coniecturæ in contrarium posita.

De quo genere meriti Semipelagiani loquerentur. Dub. 7.

^{37.} *Quod de merito de condigno, quo loquuti vel de congruo appellari solet, intellexerint? Illos non videmus.*
Propter vltimam vero coniecturam in fine num. 33. adductam propono dubium septimum. An Mafsilienfes sententiam suam de merito perfecto, seu de condigno, vel de imperfecto, quod impetratorij, vel de congruo appellari solet, intellexerint? Illos enim non fuisse loquutos de merito de condigno, eoligimur. ligi in primis potest ex illis verbis, quæ de Mafsilienfibus profert Hilar. in sua epistola, Nec negari gratiam, si dicatur talis voluntas præcedere, quæ tantum medicum quærat, non autem quicquam ipsam valeat. Quasi dicat tam exiguum esse illud meritum, vt rationem gratia in præmio non excludat: igitur non censiebant illud esse meritum de condigno. Multo vero clarius id tradere videtur Casianus lib. 12. de Institut. renunciant, nam postquam capite 11. multa in hanc sententiam dixit, capite 13. adiungit, Quantum liber icinniorum, vigiliarum, ac lectionis labor fuerit impensus, condignus esse non poterit, qui hæc virtutes sui laboris obtineat. Nunquã enim diuinum munus proprius, humanæ compensabit industria nisi desideranti fuerit diuina miseratione concessum. Et addit cap. 14. Dicimus secundum Saluatoris sententiam, dari quidem petentibus, & aperiri pulsantibus, & à querentibus inueniri, sed petitionem, & inquisitionem, & pulsationem nostram non esse condignam, nisi misericordia

DEI id, quod petimus, dederit, vel aperuerit, cum pulsamus, vel illud, quod quarimus, fecerit inueniri. Præsto est enim occasione sibi tantummodo a nobis bona voluntatis oblata, ad hæc omnia conferenda. Vbi aperte & condignitatem operis, aut meriti negat, & solum per modum occasionis a Deo expectari profertur. Vnde in Collat. 13. cap. 13. ait, Deum occasiones querere, quibus humana segnitia corpore discussa, non in rationabilis munificentia sua largitas videatur, dum eam sub colore cuiusdam desiderij, ac laboris, & nihilominus gratia Dei grauita persequeret, dum exiguis quibusdam paruisque conatibus tantam immortalitatis gloriam, tanta perennis beatitudinis dona inestimabili tribuit largitate.

38.
Suo suo oppo-
sita ex Cass.

In contrarium vero est, quia meritum gloriæ est meritum de condigno: at vero Semipelagiani ita loquuntur de hoc merito laboris, seu conatus humani, respectu gratiæ, sicut de merito gloriæ per huius vitæ opera, & labores: ergo. Minor patet ex Cassiani verbis dicto libr. 12. cap. 11. rationem illius meriti, eiusque exiguitatem reddens, inquit. Quia totius bonitatis effectus ab illius profuit gratia, qui tantam perennitatem beatitudinis, & immensitatem gloriæ exigua voluntati breuique ac paruo cursui nostro multiplicata largitate donauit. Et capit. 15. refert, & approbat suorum ductum, & spirituum magistrorum submissionem animi, ac humilitatem. Nam licet laborum meritum necessarium esse dicerent, illud tamen magis gratiæ, quam laboribus suis tribuebant. Et idcirco (ait) futura vitæ stipendia non operum sperare se merito, sed misericordia Domini proclamabant, nihil sibi de tanta circumspicione cordis aliorum comparatione donantes, quippe qui hanc ipsam non sue industrie, sed gratiæ diuinæ adscribebant. Vbi eadem regula meriti, ut meritum stipendij vitæ futura, & meritum perfectionis, & gratiæ in præsentis vita. Et ita in Collat. 13. cap. 13. explicat exiguitatem illius meriti humani laboris, vel desiderij respectu gratiæ ex Pauli testimonij dicentis. Quod in præsentis est momentaneum, & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate (vel ut ipse legit) abique comparatione, eternum gloriæ pondus operatur in nobis, 2. Corinth. 4. & illud Romanor. 8. Non sunt condigne passiones huius sæculi, &c. Vnde subinfert. Quantumlibet ergo enixa fuerit humana fragilitas futura retributioni par esse non poterat, nec ita laboribus suis diuinam imminuet gratiam, ut non semper gratuita persequeret. Aequallem ergo rationem meriti ponebant in proprio labore liberi arbitrij, respectu gratiæ, & gloriæ: at respectu gloriæ meritum perfectum, quale esse potest in homine puro: ergo idem ponebant in libero arbitrio respectu gratiæ. Accedit, non minorem rationem debiti, nec minorem connexionem cum præmio in vno, quam in alio merito posuisse, sicut ergo vnum est meritum iustitiæ, ita & alterum ex eorum sententia.

39.
Inter ea est in
præsentis au-
bio Semipel-
agiani, veris-
simus tamē
non agnoscit
in merito huius
mano condi-
gnitatem.

Sed in hoc dubio incertum mihi est, quid de illo merito gloriæ senserint Semipelagiani: fortasse enim nullam veram condignitatem in illo ponebant, sed acceptationem Dei, eamque vocabant gratiam, & misericordiam, quia est supra valorem operis, & qualifiquetunque laboris humani, etiam si interdum tatus, vel non agnoscit tam diturnus sit, ut sine Dei gratia perfici non possit. Vnde Gennadius in vita Faustii refert, eum docuisse. Quod quid libertas arbitrij pro labore pro mercedis acquisitione non esse proprium meritum, sed gratia donum. Et idem Faustius in epist. ad Lucidum, Toris (ait) viribus desudantes, ne gratia euacuetur in nobis, quidquid de manu Domini susceperimus, donum pronuntiamus esse non pretium, scientes laboris ipsius fructum officij rem esse, non meritum. Siue autem ita senserint de merito gloriæ, siue non, certum est, multo minorem rationem meriti cogitare potuisse in illo (ut sic dicam) initiali merito primæ gratiæ auxiliantis, quam in merito laboris postea perfecti per gratiam, quia illud primum erat mere humanum, ac subinde maxime imperfectum: hoc vero est nobilioris ordinis ratione gratiæ, & ideo si hoc posterius dicebant, non esse ex condignitate, sed ex acceptatione,

ne, multo magis illud prius. Quapropter verissimilius absolute videtur, non posuisse meritum de condigno in illo initio gratiæ, sed imperfectum, & exiguum, quod Deo tantum quandam occasionem gratiæ suæ communicandæ tribuat. Sic enim de illo merito loquebantur Pelagiani, & poterant etiam imperatorum vocare, ut interdum loquitur Augustinus epist. 105. quia per inuocationem humanam, gratiæ etiam impetrari dicebant. Vnde erat illud meritum aliquo modo simile illi, quod nunc de congruo appellamus, de quo infra suis locis dicemus. Quomodo unquam vero illi intellexerint, dari gratiam propter tale meritum, errarunt, & eorum sententia damnata est, ut infra suo loco videbimus.

Quo pacto Semipelagiani rationem gratiæ, quam verbis profitebantur, cum suo illo merito humano conciliarent, præferunt addendo, etiam, cogitationes sanctas a DEO esse.
Dub. 8.

Otrauum, & vltimum dubium est, quomodo cum illo humano merito veram gratiæ rationem Malsilienses componerent, ac subinde an vno, vel multiplici sensu de gratia loquerentur. Et hoc etiam difficultas alia spectat, quomodo non obstante illo merito dicerent, non solum opera, sed etiam voluntates, & cogitationes sanctas a Deo habere principium, qui nobis initium sanctæ voluntatis inspirat. Circa primum punctum tres modos inuenio, quibus Semipelagiani meritum illud cum gratia conciliare cupiebant. Primus est, distinguendo inter opera, & affectum salutis, & dicendo, affectum non computari inter opera, ideoque licet auxilium ad operandam salutem detur ex merito illius affectus, nihilominus verum esse, ad omnia salutis opera esse necessariam gratiam. Sic de illis refert Hilarius Neg. alicui operi curationis eorum annumerandum putant, exterrita, ac supplicij voluntate vnum quicquam egrotum velle sanari. Sed hæc sola euasio sufficere non poterat propter multa. Primo, quia negari non potest, quin desiderium salutis sit aliquid liberum opus voluntatis, & ad salutem non solum utile, verum etiam necessarium. Secundo quia illud desiderium supponit bonam, & sanctam cogitationem: ergo si ille affectus non est ex gratia, multo minus sancta cogitatio, quæ antecedit, erit ex gratia: hoc autem repugnat alteri eorum assertioni, qua dicebatur, non tamen omne opus bonum, sed etiam omnes sanctas cogitationes esse ex gratia. Tertio quæ est desiderium illud non annumeretur operibus salutis, nihilominus si ob meritum eius datur gratia ad cætera opera, seu cogitationes, iam illa non est gratia, quia si ex meritis, iam non est gratia. Neque refert, quod Paulus non dixerit, si ex meritis, sed si ex operibus, tum quia solum loquitur de operibus ratione meriti, quod in eis esse potest, tum etiam quia opera vocat omnes actiones humanas, ut sunt a solo libero arbitrio.

Addebant ergo alium modum expediendi has difficultates, extenuando illud meritum, quod alioquin ita magnificabant, ut primariam rationem salutis obtinendæ, & distinguendi saluandos a damnandis in illo merito ponerent. Nihilominus tamen dicebant, meritum illud a deo esse exiguum, ut rationem gratiæ in auxilio, quod propter illud datur, non impediret. Ita ostendunt verba Hilarij. Nec negari gratiæ (supple, dicunt) si præcedat hominis voluntas, quæ tantum medicum quærat, non tamen ipsa quidpiam in ea, scilicet sanitate, valeat. Idemque colligi potest ex multis alijs, quæ in proxime præcedenti dubio allegauimus. Nihilominus hæc etiam euasio satisfacere non poterat. Reijcitur autem Primo quia permisso, & non concessio, quod aliquo modo rationem gratiæ tuerentur, nullo modo saluare poterant aliam assertionem, qua dicebant, omnem sanctam operationem, & cogitationem ex Deo habere

40.

Ad r. dubij
propositi ph-
sum.

1. Conciliatio.

Refellitur
propliciter.41.
2. Concilia-
tio Semipel.Reijcitur au-
pliciter.

bere principium, nam illud qualecunq; meritum, in aliqua bona actione, vel operatione fundatum est, & aliquam sanctam cogitationem supponit, Deus autem nec illius operationis, nec cogitationis dicitur esse principium, ex Semipelagianorum sententia. Secundo quia re vera quaecunq; fingatur illud meritum, si non est fundatum in gratia, destruit rationem gratiae in illo premio, seu auxilio, quod propter illud datur, vt recte tradit Augustinus lib. de Prædestin. Sanctorum, capite secundo & infra late suo loco tractabimus.

42. Tandem tertiam rationem cogitarunt, dicentes illud meritum non excludere rationem gratiae, quia etiam illud fundatur in gratia liberalis, ac gratuita vocationis. Atq; ita propositionem alteram etiam explicabant, & conciliabant, dicentes, gratiam esse initium omnis sanctae operationis, & cogitationis, quia ante omnia praecedit gratuita vocatio. Vnde dicebant, illos praedestinasse Deum, quos gratia vocatos dignos futuros electione praedidit, vt refert Prosper in epist. ad Augustinum, ratione cuius etiam dicebant, ad incipiendum proficiendum, & ad perseverandum in bono, necessarium esse homini Dei gratiam, vt refert Prosper in epistola ad Rufinum in initio, & latius contra Collat. cap. 3. vbi ex verbis Calsiani vocationem illam declarat per illa verba. Cogitationum bonarum ex Deo esse principium, qui nobis initia sancta voluntas inspirat. Et infra. Nostrum vero est, vt quotidie attrahentem nos gratiam Dei humiliter subsequamur, &c. Quae verba ipse laudat, & definitionem catholicissimam appellat, vti que si in vero, & legitimo sensu traderetur. Sic enim Augustinus q. 2. ad Simplic. rationem gratiae reuocat ad gratuitam vocationem. Et lib. de Prædestinat. Sanctor. & epist. 105. fateatur, nos per fidem mereri remissionem peccatorum, neq; id repugnare gratiae, quia ipsa fides est donum Dei, à diuina vocatione procedens, licet sine liberi arbitrij cooperatione non habeatur.

43. At vero Semipelagianiani in sensu longe diuerso loquebantur. Illam enim gratiam, seu vocationem antecedentem bonae voluntatis, & sanctae cogitationis initium, solum censabant esse praedicationem, aut legem, quam sufficere dicebant, vt voluntas pro sola libertate sua inciperet velle, credere, & desiderare salutem. Et ita nullum verum auxilium gratiae ad illud meritum ponebant, ideoque neq; in vero sensu dicebant, initium sanctae cogitationis, & bonae voluntatis esse ex Deo auxiliante per gratiam, nec veram rationem gratiae in primo Dei auxilio saluabant, quia meritum illud non procedebat ex vera gratia interna. Ita verborum ambiguitatem aperuit Prosper dicta epistola ad Rufinum, vbi non de Pelagianis tantum, sed de Semipelagianis loquens ait. Sed in hac professione quomodo vasa irae moliantur irrepere, ipsa Dei gratia vasis misericordiae reuelauit. Intellectum est enim, saluberrimeque perspectum, hoc tantum eos de gratia confiteri, quod quaedam libero arbitrio sit magistra seque per cohortationem per legem, per doctrinam, per creaturam, per contemplationem, per miracula, per q. errores extrinsecus iudicio eius ostendat. quo vnusquisque secundum voluntatis suae motum, si quis fuerit, inueniat. si perierit, recipiat. si pulsauerit, introeat. In quibus verbis indicat, Semipelagianos posuisse gratiam illam externam, non solum pro initio salutis, sed etiam pro toto progressu, quod est valde probabile, iuxta modum explicatum in dubio 3. & 4. Multo autem certius est, hoc sensisse de illa gratia, quam dicebant esse initium primi humani meriti. Vnde idem Prosper in epistola ad Augustinum sic inquit. Quidam vero horum in tantum à Pelagianis semitis non declinant, vt cum ad confitemdam eam Christi gratiam, qua omnia praeueniat merita humana, cogantur, ne, si meritum reddatur, frustra gratia nominetur: ad conditionem hanc velint, vnusquisque hominis pertinere, in qua eum nihil prius merentem, quia neq; existentem liberi arbitrij, & rationales, gratia creatoris instituat, vt per discretionem boni, & mali, & ad cognitionem Dei, & ad obedientiam mandatorum eius possit suam dirigere volunta-

tem, atq; ad hanc gratiam, quia in Christo renascimur, peruenire. Et infra ex parte declarat, illam vocationem, quam ponebant Semipelagianiani fuisse, vel per legem naturalem, vel per scriptam, vel per Evangelicam praedicationem. Idemq; valet, quod Hilar. refert, eos alterum esse, inuicem esse exhortandi consuetudinem, si nihil in homine remansisset dicitur, quod correctio valeat excitare. Quod quidem inesse natura sic consentitur, vt hoc ipso, quod ignoranti veritas praedicatur, ad beneficium praesentis gratiae referendum fit. Nullam ergo aliam internam gratiam, nec alioquin excitationem praecedere sentiebant. Quod etiam ex verbis Calsiani, & Fausti in praecedenti capite animaduertimus.

44. Ex quibus omnibus manifestum est, Malsilienses ambigere, & equivoce vlos fuisse nomine gratiae, & in hoc (inter alia) non omnino ab errore, seu fraude Pelagianorum discessisse, quod libertatem ipsam, vel legem, aut doctrinam gratiam vocarent, & sub hac appellatione meritum gratiae purè humanum introducere vellent. Vt vnusquisq; bono natura vsus ad saluam gratiam, initialis gratia merito perueniat, tunc de illis Prosper refert. Atq; ita per initialem gratiam saluabant, & rationem, seu appellationem gratiae in saluante gratia: & alteram assertionem, quod initium omnis boni sit ex Deo. Sed frustra, & fraudulenter. Quia nec sola illa naturalis, vel externa gratia tollit, quin homo suis solis viribus gratiam saluam mereatur, & consequenter desinat esse gratia: nec initium totius salutis reducitur in Deum, vt salutis operatorem, sed vt autorem, vel doctorem, aut legislatorè naturae. Atq; ita satis hic error, & omnes eius latebrae inuestigatae, & explicatae videntur.

45. Praeter ea vero, quae animaduertimus, solent alia multa in his Malsiliensibus notari, quae nos omittimus, quia vel ad materiam de Prædest. pertinent, & sunt categorici, vel ad Semipelagianismum non spectant, nisi fortasse ab ipsis fuerint male intellecta, quod postea videbimus. In priori ordine ponimus omnia, quae tradunt de causa praedestinationis ex parte hominis sola sua libertate operantis, vel ex parte operus, quae nunquam erunt, & sub conditione praeiudicis Deo esse futura, si hoc vel illud fieret: & si quae sunt similia. In posteriori ordine numeramus, quod dixerint, hominem per lapsum non amisisse iudicium rationis inter bonum, & malum, neque omnino amisisse facultatem naturalem bene operandi. Item in natura hominis esse innata quaedam virtutis semina, quae ad perfectionem, nisi per gratiam, peruenire non possunt. Haec enim recte intellecta, catholicam doctrinam continent, an vero in eorum intelligentia aliquid excesserint Malsilienses, non potest hoc loco expendi, donec res ipsae tractentur. Aliqui etiam reprehendunt Semipelagianos, eo quod dixerint, Deum praescire omnia, non tamen omnia praedestinare, & praescire futura libera, quia futura sunt: non autem ideo esse futura, quia Deus illa futura praesciuit. Sed haec non pertinent ad Semipelagianismum, sed ad doctrinam Patrum, quos Ecclesia recipit, ac veneratur, vt alibi est à nobis ex professo tractatum, & in sequentibus per occasionem attingemus. Et ideo de hoc errore, quatenus ad praesens spectat, haec sufficiunt.

CAPVT VII.

De errore Lutheri, & Caluini, & Sectariorum circa gratiam Dei, & liberum arbitrium.

1. Orauimus in capite 5. sub finem vitae Augustini, vel paulo post eius tempora subortam fuisse haeresim Praedestinatorum, qui sub nomine, & specie gratiae fatalem quandam necessitatem in humana actionibus introducebant, dicentes, nec bona opera quidquam prodesse, nec mala obesse ad salutem, quia praedestinatio DEI sola, quos elegit, saluat, & quos reijcit, damnat, quidquid homines operentur. Et hunc

43. Dicitur 3. voluuntis & quod dicitur semipelagianam uoluntatem non gratiam in eum, sed per qua dicitur ad 2. pun- tum pro- pter hanc 3.

44. em. Pelag. d. legem, aut doctrinam gratiam vocarent, & sub hac appellatione meritum gratiae purè humanum introducere vellent.

45. Recensentur et alii remissum, quae in S. Pel. notantur.

1. Verè Prædestinatorum, qui sub nomine, & specie gratiae fatalem quandam necessitatem in humana actionibus introducebant, dicentes, nec bona opera quidquam prodesse, nec mala obesse ad salutem, quia praedestinatio DEI sola, quos elegit, saluat, & quos reijcit, damnat, quidquid homines operentur.